

Rokokowy wystrój wnętrz

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Ilustracja interaktywna](#)
- [Galeria zdjęć interaktywnych](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: Władysław Tomkiewicz, *Rokoko*, Warszawa 1988, s. 24–25.
- Źródło: Władysław Tomkiewicz, *Rokoko*, Warszawa 1988, s. 30–31.
- Źródło: Władysław Tomkiewicz, *Rokoko*, Warszawa 1988, s. 21, 23.
- Źródło: Władysław Tomkiewicz, *Rokoko*, Warszawa 1988, s. 7–8, 35–36.
- Źródło: *Pieśń nad pieśniami*, [w:] *Księga pięciu megilot*, tłum. Czesław Miłosz, Kraków 1998.
- Źródło: *Pieśń nad pieśniami*, 8, 6-7, [w:] *Biblia Tysiąclecia (Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu w przekładzie z języków oryginalnych opracował zespół biblistów polskich z inicjatywy benedyktynów tynieckich)*, Poznań–Warszawa 1980.
- Źródło: Rdz 2, 23, , [w:] *Biblia w przekładzie ks. Jakuba Wujka*, Warszawa 1999.
- Źródło: Ps 51, 13-14 i 19,, [w:] *Księga Psalmów*, tłum. Czesław Miłosz, Kraków 1998.
- Źródło: Łk 2, 14, , [w:] *Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu* , Poznań 1998.

Rokokowy wystrój wnętrz

Salvador Sánchez Barbudo, *Poranek w salonie*, 1902

Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

Styl rokokowy był wyrazem wyrafinowanej kultury salonowo-arystokratycznej doby Oświecenia. Ukształtowany ok. 1730–1760 we Francji na dworze Ludwika XV, przejawiał się głównie w sztuce i dekoracji wnętrz. Tematyka obrazów rokokowych obejmuje portrety eleganckich kobiet, pełne wdzięku sceny *fêtes galantes* (fr. „wytworne zabawy”), plenerowe koncerty, beztroskie pikniki i frywolne sceny mitologiczne. Architektura i wyposażenie pałaców, salonów, buduarów odznacza się lekkością i asymetrycznością form oraz wykwinnością i fantazyjnością dekoracji. Jej istotą było ukazywanie radości życia, z której mogły czerpać wyższe sfery.

Twoje cele

- Określisz cechy sztuki rokokowej.
- Wyjaśnisz, czym charakteryzowały się rokokowe wnętrza.
- Wymienisz tematy realizowane w rokokowych dziełach sztuki.
- Dowiesz się, kim była i jakie znaczenie dla kultury europejskiej miała Madame de Pompadour.

Czas kobiet

((Władysław Tomkiewicz

Rokoko

Cały klimat rokoka podporządkowany był pragnieniom kobiety, przez nią, a przynajmniej dla niej stworzony. To przecież kobiety w pierwszym rzędzie buntowały się przeciw pompie Ludwika XIV [...] to one zapragnęły etykietę dworską zamienić na rzekomy „żywot pasterski”, one zatęskniły do ucieczki na symboliczną wyspę miłości – Cyterę. Kaprys stanie się jakby zawołaniem rokoka, hasłem przede wszystkim ówczesnych kobiet. [...] Kobieta pragnąc stworzyć „własny raj na ziemi”, nie mogła obejść się bez odpowiednio wychowanego partnera – mężczyzny. Tak więc salon kobiecy stał się również szkołą owego *galant homme*, wytwornego pod każdym względem, rozumiejącego psychikę kobiety i skłonnego do spełniania wszelkich jej zachcianek (*caprices*). Zresztą określenie *galant homme* było dwuznaczne, bowiem słowo *galant* oznaczało nie tylko wytwornisia, ale również amanta, uwodziciela. Kształtując swego partnera kobieta doceniała w nim oba te wcielenia. [...] Mężczyzna w szybkim tempie uległ feminizacji: uperfumowany, o starannie wygolonej i wypudrowanej twarzy, w białej peruce zakończonej warkoczykiem, w kolorowym fraku ozdobionym koronkami, w pończochach i pantofelkach – już samym swym wyglądem świadczył o [preponderancji](#) kobiecości.

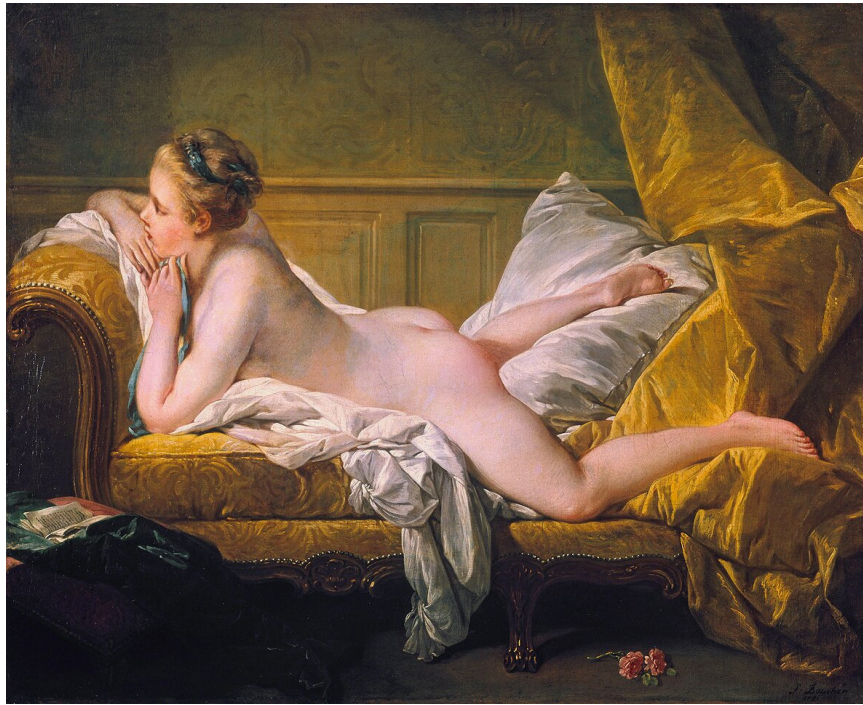

François Boucher, *Portret Madame de Pompadour*, 1760–1770

Źródło: Wikimedia Commons, licencja: CC BY-SA 3.0.

Ponadto feminizował się wewnętrznie, przejmując od kobiety pewne, nie zawsze najlepsze skłonności: oddaje się chętnie plotce, obmowie, intrydze miłosnej (*intrigue galante*) i ostatecznie przyczynia się tym do krystalizacji specyficznego dla rokoka klimatu towarzyskiego.

Źródło: Władysław Tomkiewicz, *Rokoko*, Warszawa 1988, s. 21, 23.

François Boucher, *Akt na sofie* (Marie-Louise O'Murphy, metresa Ludwika XV), ok. 1752

Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

Duch epoki

((Władysław Tomkiewicz

Rokoko

W salonach kobiecych panował nastrój hedonistyczny, ale rozkoszom żołądka nie poświęcano głównej uwagi. W wirze dyskusji ostatecznie zgadzano się na to, iż szczęście można osiągnąć przez korzystanie z jak największej ilości doznań radosnych, przyjemnych. Pozostawało nadal kwestią sporną, co dla kogo jest radością; niemniej przyjemność (*plaisir*) stanie się hasłem naczelnym wypisanym na sztandarze rokoka. Było to całkowite przeciwieństwo kontrreformacyjnej dewizy *memento mori*. Takież postawa człowieka rokokowego jest całkowicie laicka. Nie dość, że jak ludzie renesansu nie chce on

myśleć o śmierci, ale ponadto zaczyna coraz bardziej powątpiewać w życie pozagrobowe, a zwłaszcza w jego *plasirs*. A więc trzeba korzystać z życia, wydobyć zeń maksimum radości [...]. Miejsce kontrreformacyjnej procesji biczowników zajmie bal maskowy, uroczyste *entrady* przemienią się w intymne *fêtes champêtres*, pielgrzymki do „miejsc świętych” zastąpi wyprawa na wymarzoną Cyterę, konfesjonał i cela klasztorna przedzierzną się w *maison de plaisance*. [...] Wiosną i latem w parkach i laskach podmiejskich organizowano rozliczne fêtes, w czasie których oddawano się różnym zabawom i grom towarzyskim, jak na przykład uwieczniona przez malarstwo... ciuciubabka.

Źródło: Władysław Tomkiewicz, *Rokoko*, Warszawa 1988, s. 24–25.

Salon de compagnie w Petit Trianon (Wersal)

Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

Buduar

((Władysław Tomkiewicz

Rokoko

Najważniejszym fragmentem apartamentu pani domu był buduar, położony zazwyczaj między salonem a sypialnią. Był to niewielki pokój

oświetlony przez ogromne okna sięgające podłogi (*porte-fenêtre*), jakie znajdowały się i w innych pomieszczeniach pałacyku rokokowego. Buduar był czymś pośrednim między gabinetem a małą bawialnią: w nim gospodyni spędzała sporo czasu, zajęta grą na klawesynie, pisaniem listów czy przyjmowaniem nieoficjalnych, często intymnych gości. Buduar był urządzony całkowicie według gustu kobiety, pod jej nadzorem i dyktandem. [...] Sufit płaski z malowidłem plafonowym o tematyce zrazu mitologicznej, następnie miłosnej lub pasterskiej. [...] Ściany bądź pokryte jasną, wzorzystą materią jedwabną, bądź rozcłonkowane przez panneau w ramach stiukowych lub drewnianych posrebrzanych (rokoko uważało barwę srebrną za szlachetniejszą od złotej). [...] Na dekoracyjnej intarsjowanej posadzce w sposób pozornie niedbały ustawione były meble: biureczko, komódka, kanapka, foteliki i krzeselka [...]. Niemal nieodzownym meblem buduaru był **szpinet**, a niebawem klawesyn, na którego pudle spoczywały w nieładzie porozrzucane instrumenty muzyczne (skrzypce, flety) często zdobione miniaturowymi malowidłami. W niektórych buduarach znaleźć też można było chińskie parawaniki, podkreślające intymność wnętrza. Wreszcie nie należy zapomnieć o serwatce – oszklonej szafce, w której oglądać można było przeróżne bibeloty i cacka (*bimbellotes joujous*) z kości słoniowej, brązu, a nade wszystko z porcelany – początkowo chińskiej, a następnie europejskiej. Wszystkie meble miały kształty opływowe, nogi wygięte i odznaczały się bardzo starannym i precyzyjnym wykonaniem. W biurkach, komódkach i szafkach nie brak było intarsji, a zwłaszcza wymyślnych inkrustacji. Tkaniny ścienne i obicia mebli nadawały buduarowi koloryt jasny, choć wyrazisty, utrzymany w pastelowych barwach jasnego różu, błękitu, seledynu lub bladego fioletu (*lilas*).

Źródło: Władysław Tomkiewicz, *Rokoko*, Warszawa 1988, s. 30–31.

Jean-Antoine Watteau, *Wiejski bal w Fontainebleau*, 1713–1714

Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

W rytmie menueta

((Władysław Tomkiewicz

Rokoko

O ile człowiek baroku był aktorem, o tyle pod wpływem rokoka przekształca się w tancerza. Sztuką nadrzędną rokoka był niewątpliwie taniec, jego piętno daje się odczuć niemal wszędzie, nie tylko w muzyce, czy teatrze. To samo zjawisko występowało w plastyce. [...] Wprowadzone do malarstwa przez Watteau *fêtes galantes* zawierają wiele scen tanecznych *sensu stricto*; nawet na tych obrazach, gdzie postacie jeszcze nie tańczą, zdają się wyraźnie zasłuchane w rytm **menueta** płynący z głębi lasu. Nawet motywowi *rocaille'a* z kogucim grzebieniem nadaje się zwiewność tanecznego gestu [...]. Niejako obowiązkiem każdego członka „towarzystwa” była umiejętność gry na jakimś instrumencie – klawesynie, szpinecie, skrzypcach czy flecie. W buduarze odbywały się koncerty kameralne bez udziału słuchaczy – a więc duety czy tercety. Większe koncerty amatorskie z zaproszoną publicznością organizowano już w salonie. [...] Była to w znacznej części muzyka taneczna. Szał tańca ogarnął

ludzi rokoka. Tańczono wszędzie: w salonie, w ogrodzie, na polanie leśnej, na estradzie, na scenie. Taniec towarzyski stawał się coraz szybszy, przechodził ewolucje od menueta do słynnego **kadrylowego „młynka”** (*moulinet*), uwiecznionego przez ówczesnych malarzy. Muzyka taneczna opanowuje operę, interesuje nawet takich kompozytorów, jak Mozart czy Haydn.

Źródło: Władysław Tomkiewicz, *Rokoko*, Warszawa 1988, s. 7–8, 35–36.

Słownik

entrada

(fr. *entré* – wejście, wstęp, wjazd) – uroczysty pochód, wjazd, wejście

fête champêtre

(fr. „wiejski festyn”, „zabawa na świeżym powietrzu”) – dworski piknik, festyn lub koncert w sielskiej, arkadyjskiej scenerii

menuet

(fr. *menu* – drobny, drobiazgi) – wytworny taniec dworski o umiarkowanym tempie, popularny we Francji od XIV do XVIII wieku

rocaille

(fr. „muszla”) – asymetryczny ornament oparty na motywie przypominającym małżowiny, strzępiaste grzebienie lub płomienie

kadryl

(fr. *quadrille* – odział jazdy, grupa jeźdźców) – figurowy taniec salonowy, wykonywany przez grupy złożone z dwóch par, zakończony tzw. galopem

maison de plaisance

(fr. „dom przyjemności”) – nieduży pałacyk, willa lub pawilon ogrodowy położony najczęściej za miastem, rezydencja okazjonalna, zaprojektowana jako miejsce odpoczynku dla zamożnych i szlachty

preponderancja

(łac. *praeponderare* – przewyższać wagą albo wpływem) – prymat, przewaga, pierwszeństwo

szpinet

(oktawka) – gabinetowy instrument strunowo-klawiszowy, odmiana klawesynu

Ilustracja interaktywna

Rokokowy ideał urody

Polecenie 1

Na podstawie informacji zamieszczonych w sekcjach „Przeczytaj” i „Multimedia” wynotuj argumenty na poparcie tezy, że styl rokokowy (w malarstwie, wystroju wnętrz i modzie) jest z gruntu feministyczny.

François Boucher, *Portret Madame de Pompadour*, 1756

Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

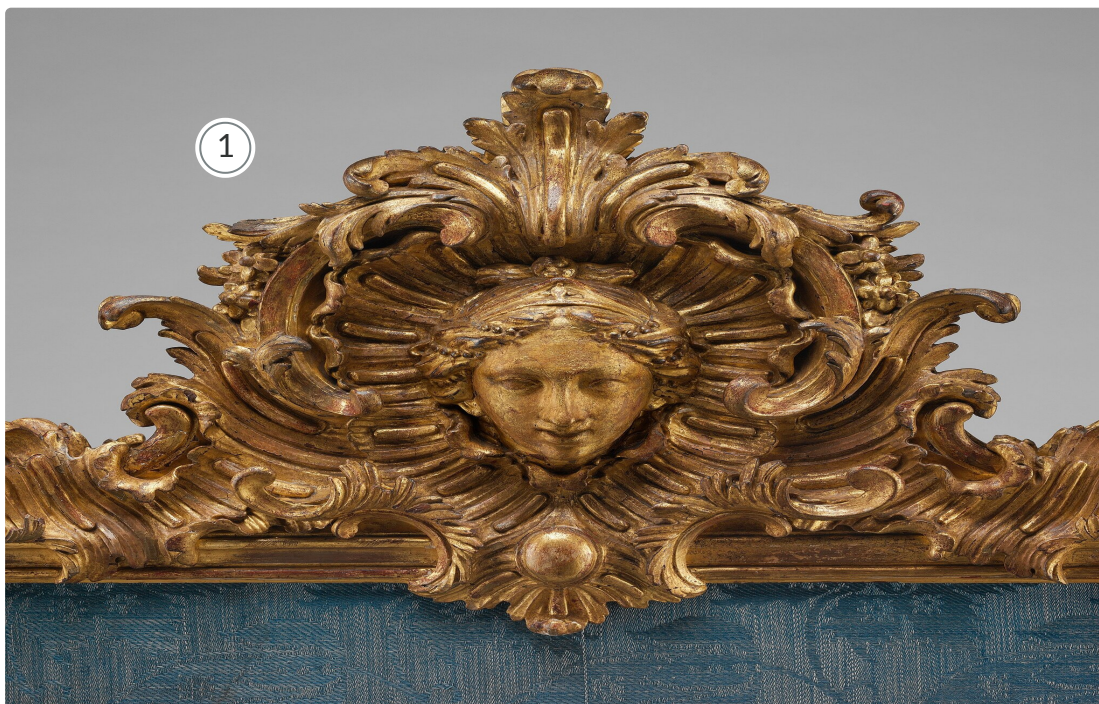
Polecenie 2

Wyjaśnij, jakie funkcje społeczne i artystyczne pełnił oficjalny wizerunek Madame de Pompadour namalowany w 1756 roku przez François Bouchera.

Galeria zdjęć interaktywnych

Polecenie 1

Na podstawie informacji zamieszczonych w sekcjach „Przeczytaj” i „Multimedia” wynotuj, czym charakteryzowały się rokokowe wnętrza.

Dekoracja ekranu kominkowego, ok. 1730–1740

Źródło: domena publiczna.

Polecenie 2

Określ tematykę rokokowych dzieł sztuki.

Polecenie 3

Posiłkując się informacjami zawartymi w sekcji „Przeczytaj”, wyjaśnij w formie pisemnej notatki kontekst słynnego powiedzenia Madame de Pompadour *après nous le déluge* („po nas [choćby] potop!”).

Ćwiczenie 1

Opierając się na informacjach zawartych w całej lekcji, przyporządkuj tematy, określenia i cechy do przejawów stylu rokokowego.

Wnętrza

chinoiserie

buduar

kryształowe lustra

muszle

fêtes galantes

rocaille

pastelowe kolory

kwiaty

klawesyn

serwantka

frywolne sceny erotyczne

jedwabne okładziny ścian

fête champêtre

złocenia

portrety eleganckich kobiet

chińskie parawany

kosztowne bibeloty

rekwizyty z *commedia dell'arte*

Malarstwo

Dekoracje

Ćwiczenie 2

Spośród wymienionych epitetów wybierz i zaznacz te, które pasują do sztuki rokokowej:

☐ feministyczna

☐ frywolna

☐ dydaktyczna

☐ sensualna

☐ surowa

☐ hedonistyczna

☐ podniosła

☐ świecka

Dla nauczyciela

Autor: Paulina Król

Przedmiot: Język polski

Temat: Rokokowy wystrój wnętrz

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres podstawowy

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:

6) odczytuje pozaliterackie teksty kultury, stosując kod właściwy w danej dziedzinie sztuki;

III. Tworzenie wypowiedzi.

1. Elementy retoryki. Uczeń:

7) odróżnia dyskusję od sporu i kłótni;

2. Mówienie i pisanie. Uczeń:

1) zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie;

4) zgodnie z normami formułuje pytania, odpowiedzi, oceny, redaguje informacje, uzasadnienia, komentarze, głos w dyskusji;

IV. Samokształcenie.

9. wykorzystuje multimedialne źródła informacji oraz dokonuje ich krytycznej oceny;

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie wielojęzyczności;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie;
- kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej.

Cele operacyjne. Uczeń:

- zna cechy sztuki rokokowej;
- wyjaśnia, czym charakteryzowały się rokokowe wnętrza;
- poznaje tematy realizowane w rokokowych dziełach sztuki;
- wie, kim była i jakie znaczenie dla kultury europejskiej miała Madame de Pompadour.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm;
- nauczanie wyprzedzające.

Metody i techniki nauczania:

- ćwiczeń przedmiotowych;
- z użyciem komputera;
- burza mózgów;
- metoda projektów;
- mapa myśli;
- dyskusja za i przeciw;
- praca z tekstem.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg lekcji

Przed lekcją:

1. Nauczyciel udostępnia uczniom e-materiał „Rokokowy wystrój wnętrz” i prosi o zapoznanie się z sekcją „Przeczytaj”.
2. Nauczyciel zachęca jednego z uczniów do przygotowania wypowiedzi na temat nurtu rokoko.

Faza wprowadzająca:

1. Chętny uczeń odczytuje treść sekcji „Wprowadzenie” i cele. Następnie uczniowie omawiają kryteria sukcesu.
2. Wybrany przed lekcją uczeń proszony jest o wypowiedź na temat nurtu rokoko. Reszta grupy sporządza notatki *Cechy sztuki rokokowej*.

Faza realizacyjna:

1. Uczniowie wyświetlają sekcję „Ilustracja interaktywna”. Zapoznają się z treścią sekcji. Nauczyciel w tym czasie wyświetla portret Madame de Pompadour. Następuje omówienie obrazu François Bouchera. Klasa zostaje podzielona na trzy grupy. Każda losuje hasło: opis, analiza formalna, analiza treściowa i interpretacja, a następnie je opracowuje. Po zakończeniu działania nauczyciel prosi uczniów o przedstawienie prac. Nauczyciel odczytuje polecenie 2. Następuje wspólna burza mózgów.
2. Uczniowie odczytują polecenie 1 z sekcji „Ilustracja interaktywna” i przygotowują się do dyskusji metodą punktową, nt.: *Styl rokokowy (w malarstwie, wystroju wnętrz i modzie) jest feministyczny*. Uczniowie tworzą grupę przeciwników i zwolenników, nauczyciel pełni rolę komentatora oraz przyznaje punkty. Prowadzący ocenia:
 - treść merytoryczną: prezentacja informacji opartej na badaniach treści z w sekcji „Przeczytaj” i multimedium, komentarz do informacji lub uzupełnienie;
 - rozpoczęcie dyskusji;
 - stworzenie warunków do dyskusji dla grupy przeciwnej;
 - zadawanie pytań wyjaśniających.
3. Nauczyciel wyświetla na tablicy sekcję „Galeria zdjęć interaktywnych” oraz prezentuje przedstawione w niej ilustracje. Uczniowie wykonują ćwiczenie 1. Chętny uczeń odczytuje swoje rozwiązanie. Pozostali uczniowie wraz z nauczycielem analizują oraz, w razie potrzeby, korygują.
4. Nauczyciel prosi jednego z uczniów o napisanie na tablicy dwóch haseł: *Rokokowe wnętrza* oraz *Rokokowe dzieła sztuki*. Uczniowie podchodzą do tablicy i zapisują skojarzenia. Nauczyciel komentuje i analizuje wspólną pracę.

Faza podsumowująca:

1. Uczniowie dokonują indywidualnej oceny nurtu rokoka, zapisując na kartce swoje przemyślenia, kończąc zdanie: *Na dzisiejszych zajęciach dowiedziałem się o ...* Nauczyciel analizuje pracę w późniejszym okresie.
2. Nauczyciel rozdaje uczniom ankietę ewaluacyjną z oceną lekcji, pracy własnej oraz pracy klasy. Udziela im też informacji zwrotnej.

Praca domowa:

1. Nauczyciel prosi o wykonanie ćwiczenia 2 w sekcji „Galeria zdjęć interaktywnych”.

Materiały pomocnicze:

- Władysław Tomkiewicz, *Rokoko*, Warszawa 1988.
- *Rococo: ornament, styl i postawa. Przegląd problematyki badawczej*, [w:] Białostocki Jan, *Rokoko. Studia nad sztuką pierwszej połowy XVIII wieku*, Warszawa 1970.

Wskazówki metodyczne

- Uczniowie mogą przed lekcją zapoznać się z multimediami z sekcji „Galeria zdjęć interaktywnych”, aby aktywnie uczestniczyć w zajęciach i pogłębiać swoją wiedzę.